

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 338/2023-85

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditša a Libora Duľu v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], zastúpených advokátkou Mgr. Elenou Szabóovou, Hlavné námestie 7, Nové Zámky, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 1 Cdo 51/2022 z 28. februára 2023 a postupu, ktorý predchádzal jeho vydaniu, takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 1 Cdo 51/2022 z 28. februára 2023 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorý predchádzal jeho vydaniu, **bolo porušené** právo sťažovateľov na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 1 Cdo 51/2022 z 28. februára 2023 **zrušuje a vec vracia** Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.
3. Najvyšší súd Slovenskej republiky **je povinný** nahradiť sťažovateľom trovy konania v sume **1 051,74 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyni sťažovateľov do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia označení v záhlaví tohto nálezu sa ústavnou sťažnosťou doručenu ústavnému súdu 22. mája 2023 domáhajú vyslovenia porušenia svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na účinný opravný prostriedok podľa čl. 13 dohovoru napadnutým uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) označeným v záhlaví tohto nálezu a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu. Požadujú zrušenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu a vrátenie veci na ďalšie konanie, ako aj priznanie náhrady trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovatelia boli stranou v konaní vedenom Okresným súdom Žilina (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 16 C 127/1994 v procesnom postavení žalobcov, ktorí sa proti žalovanej 1 ([REDACTED]) a žalovanej 2 ([REDACTED]) domáhali náhrady škody, ktorá vznikla v dôsledku usmrtenia [REDACTED], ktorý bol liečený u žalovanej 1, kde aj zomrel. Predmetom konania pred všeobecnými súdmi bol nárok na náhradu nákladov na výživu sťažovateľov podľa § 448 Občianskeho zákonníka pretransformovaný od 1. augusta 2004 novelou na pozostalostnú úrazovú rentu, ktorej suma sa odvíja od sumy vyživovacej povinnosti, ktorú [REDACTED] plnil k sťažovateľom ku dňu úmrtia. Okresný súd medzitýmnym rozsudkom č. k. 16 C 127/1994 z 11. mája 2011 rozhodol tak, že za škodu na zdraví poškodeného zodpovedá žalovaná 1 v rozsahu 20 % a žalovaná 2 v rozsahu 80 %.

3. Okresný súd rozsudkom č. k. 16 C 127/1994 z 5. júna 2015 uložil žalovanej 1 povinnosť zaplatiť sťažovateľke 1 ([REDACTED]) sumu 165,85 eur s príslušenstvom a sumu 2 115,20 eur, žalovanej 2 uložil povinnosť zaplatiť sťažovateľke 1 sumu 663,28 eur s príslušenstvom a sumu 8 460,80 eur; žalovanej 1 uložil povinnosť zaplatiť sťažovateľovi ([REDACTED]) sumu 29,87 eur s príslušenstvom a sumu 1 543 eur a žalovanej 2 uložil povinnosť zaplatiť sťažovateľovi sumu 119,50 eur s príslušenstvom a sumu 6 174 eur; žalovanej 1 uložil povinnosť zaplatiť sťažovateľke 2 ([REDACTED]) sumu 12 eur s príslušenstvom a sumu 404 eur a žalovanej 2 uložil povinnosť zaplatiť sťažovateľke 2 sumu 48 eur s príslušenstvom a sumu 1 616 eur; vo zvyšku žalobu zamietol; právo na náhradu trov konania nepriznal žiadnej zo strán.

4. Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 9 Co 93/2016 z 30. júna 2016 rozhodnutie súdu prvej inštancie vo výroku, ktorým vo zvyšnej časti žalobu zamietol, potvrdil a v ostatných výrokoch ponechal rozhodnutie nedotknuté.

5. Najvyšší súd rozsudok odvolacieho súdu uznesením č. k. 1 Cdo 218/2016 z 26. septembra 2017 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie z dôvodu procesného pochybenia spočívajúceho v nedoručení vyjadrenia sporovým stranám.

6. Po vrátení veci krajský súd rozhodol opätovne rozsudkom č. k. 9 Co 152/2018 z 13. decembra 2018 tak, že rozhodnutie súdu prvej inštancie vo výroku, ktorým vo zvyšku žalobu zamietol, a vo výroku o trovách konania potvrdil, v ostatných odvolaniach nenapadnutých výrokoch ponechal rozhodnutie nedotknuté.

7. Najvyšší súd rozsudok odvolacieho súdu uznesením č. k. 1 Cdo 259/2019 z 24. novembra 2020 opätovne zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie z dôvodu procesného pochybenia spočívajúceho v nevysporiadaní sa s námietkou týkajúcou sa žiadosti o poskytnutie zvukového záznamu z pojednávania z 5. júna 2015.

8. Vo veci opätovne rozhodol krajský súd rozsudkom č. k. 9 Co 33/2021 z 24. júna 2021, ktorým rozhodnutie súdu prvej inštancie vo výroku, ktorým vo zvyšku žalobu zamietol, a vo výroku o trovách konania potvrdil, v ostatných odvolaníach nenapadnutých výrokoch ponechal rozhodnutie nedotknuté. Odvolací súd sa stotožnil s posúdením súdu prvej inštancie, podľa ktorého boli priznané nároky sťažovateľke 1 do doby, keď by zomrelý dosiahol dôchodkový vek, a u sťažovateľa a sťažovateľky 2 do času, keď boli schopní samostatne sa živiť. K mimoriadnemu zvýšeniu nároku na náhradu nákladov na výživu pozostalých a pozostalostnej úrazovej renty odvolací súd doplnil, že podľa § 448 ods. 2 Občianskeho zákonníka v znení účinnom pred novelou (bod 2 tohto nálezu) sa pri výpočte náhrady nákladov vychádzalo z priemerného zárobku zomrelého, ktorý však bol dobrovoľne nezamestnaný, a preto sa vychádzalo len z jeho pravdepodobného zárobku stanoveného znaleckým dokazovaním. Stotožnil sa s odôvodnením súdu prvej inštancie, že sťažovatelia mali nárok domáhať sa náhrady nákladov na výživu pozostalých z neredukovaného primeraného zárobku zomrelého, a nie nárok na jeho zvýšenie, ktorý uplatnili 28. mája 2015, t. j. po uplynutí premlčacej lehoty podľa § 106 Občianskeho zákonníka. Navyše zvýraznil, že po novele § 448 Občianskeho zákonníka (bod 2 tohto nálezu) v spojení s ustanoveniami zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) sa takýto dôvod pri určení úrazovej renty, z ktorej sa pri určení pozostalostných úrazových rent vychádza, nezohľadňuje.

9. K valorizácii náhrady nákladov na výživu pozostalých a pozostalostnej úrazovej renty odvolací súd doplnil, že podľa § 448 ods. 2 a § 447 ods. 2 a 3 Občianskeho zákonníka do novely sa valorizoval len priemerný zárobok zomrelého rozhodný pre výpočet náhrady, na základe čoho sa sťažovatelia mohli domáhať vzhľadom na zmenu okolností zvýšenia náhrady nákladov na ich výživu, čo po novelizácii platí aj pre zvýšenie pozostalostnej úrazovej renty, ktorá sa určovala v sume výživného, ktoré by bol povinný zomrelý platiť ku dňu svojej smrti z úrazovej renty, čo však neučinili a domáhali sa len valorizácie jednotlivých súm. Aj v prípade, že by tak učinili, vzhľadom na podanie návrhu 28. decembra 2010 by bol nárok na zvýšenie vzhľadom na premlčanie podľa § 106 Občianskeho zákonníka dva roky spätne premlčaný.

10. K osobitnej námietke sťažovateľov, že v samotnej žalobe uplatnené nároky sú vyššie ako priznané, a preto minimálne v časti rozdielu bol nárok na zvýšenie náhrady nákladov na výživu, resp. pozostalostnej úrazovej renty uplatnený včas, odvolací súd akcentoval občianskoprávny, a nie verejnoprávny charakter uplatňovaného nároku (§ 488 Občianskeho zákonníka). Z uvedeného dôvodu a zdôraznením povinnosti súdu byť viazaný petitom, ako aj skutkovým základom, na podklade ktorého sa nárok uplatňuje, preto vyvodil, že v časti rozdielu pôvodne uplatnených nárokov a nárokov priznaných nemôže súd bez zmeny žaloby žalobcami, čo sa týka skutkových okolností, rozhodnúť inak.

11. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podali sťažovatelia dovolanie pre vadu zmätočnosti podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) z dôvodu nedostatočného odôvodnenia k viacerým podstatným okolnostiam namietaným sťažovateľmi. Dovolanie podané

z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci sťažovatelia namietli v súvislosti so spôsobom riešenia a vyhodnotenia argumentov, tvrdiac odklon od rozhodnutia najvyššieho súdu R 2/2014 – § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Za nesprávny označili záver súdu, že podľa zákona o sociálnom poistení je právo na valorizáciu viazané na výslovné uplatnenie sťažovateľmi, že je premlčané a že sa v konkrétnej veci premlčalo. Za nesprávny tiež označili záver, že právo na valorizáciu sťažovateľovi a sťažovateľke 2 za obdobie do ani od 1. januára 2004 a sťažovateľke 1 za obdobie mimo obdobia od 28. decembra 2008 do 25. novembra 2010 nepatrí a je premlčané. Uvedené považovali za právnu otázku, ktorá nie je upravená judikatúrnou líniou týkajúcou sa premlčania alebo povinnosti výslovného uplatnenia nároku [§ 421 ods. 1 písm. b) CSP].

12. Podľa sťažovateľov tvrdenie odvolacieho súdu, že nárok na valorizáciu nákladov sa premlčal, predstavuje neodôvodnený odklon od rozhodnutia najvyššieho súdu R 29/2014. Rozhodnutie odvolacieho súdu sa podľa sťažovateľov dostalo do rozporu s rozhodnutím najvyššieho súdu R 62/2008. V dovolaní sťažovatelia následne sformulovali 13 otázok.

13. V dovolaní sťažovatelia namietli aj absenciu výroku v zmysle § 453 ods. 3 CSP z dôvodu, že odvolací súd nerozhodol o trovách predchádzajúceho dovolacieho konania.

14. O dovolaní proti rozhodnutiu odvolacieho súdu rozhodol najvyšší súd napadnutým uznesením tak, že ho odmietol. Námietku dovolateľov vo vzťahu k trovám nepovažoval za relevantnú, keďže prípustnosť dovolania je v tejto časti vylúčená podľa § 421 ods. 2 CSP.

15. K namietanej vade zmätočnosti z dôvodu nedostatočnosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu najvyšší súd zdôraznil, odkazujúc na judikaturu najvyššieho súdu (R 111/1998), že nepreskúmateľnosť rozhodnutia nezakladá zmätočnosť a prípustnosť dovolania, pričom nepreskúmateľnosť bola považovaná len za vlastnosť, v ktorej sa navonok prejavila tzv. iná vada konania majúca za následok nesprávne rozhodnutie veci.

16. Vo vzťahu ku konkrétnym námietkam, že súdy rozhodli bez náležitého zistenia skutočného stavu, nevykonali nimi navrhnuté dôkazy a dôkazy vykonané v súdnom konaní nesprávne vyhodnotili, najvyšší súd akcentoval, že nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie navrhnutých dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie dôkazu nezakladá vadu zmätočnosti. K námietke sťažovateľov, ktorou bola prípustnosť dovolania vyvodzovaná aj z právnych záverov odvolacieho súdu, najvyšší súd zdôraznil, že realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením (R 54/2012).

17. Najvyšší súd v ďalšom konštatoval, že rozhodnutie odvolacieho súdu nemožno považovať za nepreskúmateľné ani neodôvodnené, pričom zotrval na svojich predchádzajúcich záveroch (bod 7 tohto nálezu), podľa ktorých nezistil taký nedostatok, ktorý by odôvodňoval prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

18. V súvislosti s dovolacím dôvodom nesprávneho právneho posúdenia najvyšší súd zdôraznil, že ak je v dovolaní namietané nesprávne právne posúdenie veci odôvodnené tým, že skutkové zistenia a z nich vyplývajúci skutkový záver sú chybné, t. j. že skutkový stav, z ktorého vychádzal odvolací súd, nemá oporu vo vykonanom dokazovaní, nie je z obsahového hľadiska splnená zákonná náležitosť dovolania podľa § 428 v spojení s § 432 ods. 2 CSP (odôvodnenie dovolacími dôvodmi).

19. Najvyšší súd akcentoval, že neprehľadný kontext dovolania, v ktorom advokátka skopírovala predchádzajúce dovolanie a pridala argumenty, ktoré ponúkajú opis rovnakých námietok, ale iným spôsobom, hraničí s kvalifikovaným, odborníkom spísaným dovolaním.

20. Vo vzťahu k právnym otázkam, ktoré sťažovatelia predložili, najvyšší súd akcentoval, že nepredstavujú zásadné otázky v danej veci. Otázky kladené sťažovateľmi týkajúce sa spochybňovania častí právneho posúdenia veci odvolacím súdom nie sú otázkami, na ktorých odvolací súd založil svoje rozhodnutie, a na ich zodpovedaní ani nemôže spočívať výsledok konania.

21. Najvyšší súd nezistil ani odklon od rozhodnutí najvyššieho súdu R 29/2014 a R 62/2008, na ktorý sťažovatelia poukazujú. Ďalšie rozhodnutia najvyššieho súdu uvádzané sťažovateľmi nepredstavujú ustálenú rozhodovaciu prax najvyššieho súdu. Sťažovatelia v dovolaní opakovane uviedli nesprávne vysporiadanie sa súdov nižších inštancií s nimi pomenovanými otázkami, pričom otázky sťažovatelia rozmenili na drobné, snažiac sa dosiahnuť právnu analýzu rozhodnutia odvolacieho súdu na účely vyvrátenia správnosti jeho záverov. Najvyšší súd k tomu zdôraznil, že nie je treťou inštanciou, pričom jeho mimoriadny zásah v konkrétnom prípade musí predstavovať rovnováhu v právach a spravodlivosti poskytovanej všetkým stranám v konaní. Nejde pritom o otázky zásadného významu, ak ich sťažovatelia pomenúvajú trinásť, resp. pätnásť a snažia sa spochybnením doterajšieho úsudku súdov nižších inštancií založiť významnosť položených otázok. V zjavnom nepomere s právami protistrany by bolo pristúpiť k meritórnemu prieskumu rozhodnutia na základe neprípustného dovolania, pričom neprípustnosť musí byť zrejmä a zistená. Dovolacie konanie je prostriedkom nápravy zjavnej nedostatočnosti napadnutého rozhodnutia podľa požiadaviek Civilného sporového poriadku, ktoré nastavili pravidlá prípustnosti dovolania tak, aby bola zachovaná spravodlivosť a rovnosť uplatnenia práv na oboch stranách konania. Najvyšší súd však nezistil prípustnosť dovolania. Najvyšší súd napokon akcentoval, že mu neprislúcha prehodnocovať skutkové závery odvolacieho súdu, pričom otázky, ktoré sú vo svojej podstate skutkovými otázkami, nemôžu založiť prípustnosť dovolania.

22. Uznesením ústavného súdu č. k. IV. ÚS 338/2023 z 20. júna 2023 bola ústavná sťažnosť sťažovateľov prijatá na ďalšie konanie v celom rozsahu.

II.

Argumentácia sťažovateľov

23. Sťažovatelia argumentujú v kontexte dovolacieho dôvodu zmätočnosti, že odmietnutie dovolania odôvodnené tým, že dovolanie nie je prípustné, ak sa namieta nedostatok odôvodnenia a neodpovedanie na argumenty strán v spore, ktoré sú pre rozhodnutie vo veci podstatné, je samo osebe odopretím spravodlivosti. Dovolací súd totiž nepreskúmateľnosť nevyhodnocuje, ale iba z nej vyvodzuje právny záver o nemožnosti preskúmať dovolanie pre procesnú neprípustnosť. V tomto smere sťažovatelia odkazujú aj na rozhodovaciu činnosť ústavného súdu (II. ÚS 120/2020), z ktorej vyplýva, že do obsahu práva na spravodlivý súdny proces treba zahrnúť aj odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Záver o tom, že rozhodnutie odvolacieho súdu nie je nepreskúmateľné, formuluje najvyšší súd vo všeobecnej rovine bez akejkolvek konkretizácie s prihliadnutím na výhrady uvádzané sťažovateľmi.

24. Dovolací súd oddeľuje textovú časť, v ktorej sťažovatelia podrobne opisujú jednotlivé porušenia, ktoré namietajú, od tej časti, v ktorej špecifikujú konkrétne rozhodnutia, s ktorými sa rozhodnutie odvolacieho súdu dostáva do rozporu. Dovolanie však predstavuje organický celok vo všetkých jeho častiach. Postup dovolacieho súdu, ktorý je opačný, preto možno označiť za formalistický a rozporný s nálezom ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 336/2019.

25. Sťažovatelia pociťujú nedostatok odpovede aj na tvrdenú neprípustnosť dovolacieho dôvodu vymedzeného rozporom s ustálenou judikatúrou, na ktorú konkrétne v dovolaní poukázali. Vyjadrenie dovolacieho súdu, že nezistil odklon od rozhodnutí R 29/2014 a R 62/2008, je pre sťažovateľov nepochopiteľné a nepresvedčivé pre absenciu akéhokoľvek odôvodnenia.

26. V ďalšom sťažovatelia argumentujú, že pri formulácii otázok, ktoré neboli dovolacím súdom riešené, sa nevyžaduje zásadnosť otázok, ako to tvrdí najvyšší súd.

27. Podľa sťažovateľov ani jedna z otázok, ktoré dovolaciemu súdu položili, nepredstavovala otázku, na ktorej by nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu a ktorá nebola vyriešená v praxi dovolacieho súdu. Zároveň nešlo o otázky, ktoré by boli bez podkladu a odôvodnenia, a nešlo o novoty v konaní, pričom otázky neboli v zmysle odpovede na odvolacie argumenty presvedčivo zodpovedané súdom prvej inštancie a odvolacím súdom. Dovolací súd ani nepomenúva zákonný dôvod, pre ktorý otázky nepovažuje za dovolací dôvod a za hodné zodpovedania.

28. Ako zvláštne sťažovatelia pociťujú, ak dovolací súd na otázky odmietne odpovedať s odôvodnením, že otázok je veľa, a tak nemôžu byť podstatné. Žiadne zákonné ustanovenie totiž nelimituje počet otázok, ktoré majú vplyv na rozhodnutie a môžu byť ako dosiaľ neriešené dovolaciemu súdu predložené.

III.

Vyjadrenia najvyššieho súdu a zúčastnených osôb a replika sťažovateľov

III.1. Vyjadrenie najvyššieho súdu:

29. Na výzvu ústavného súdu sa k ústavnej sťažnosti vyjadrila podpredsedníčka najvyššieho súdu, ktorá v prípise č. k. KP 3/2023-307, Cpj 204/2023 z 18. júla 2023 konštatovala, že ponecháva rozhodnutie o ústavnej sťažnosti na úvahe ústavného súdu. Prílohou prípisu bolo vyjadrenie predsedu senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu, ktorý v podstatnom navrhol ústavnej sťažnosti nevyhovieť. V konkrétnostiach poukázal na obsahlosť podania, ktoré sa podstate ústavnej sťažnosti začína venovať až na strane 30, pričom podanie cituje z nálezu ústavného súdu, ako aj podstatnej časti rozhodnutia dovolacieho súdu bez právnej argumentácie, v čom so závermi súdu sťažovatelia nesúhlasia. Ústavnú sťažnosť hodnotí ako formálnu bez konkrétneho obsahu a dôvodov. Napadnuté uznesenie nie je možné hodnotiť ako formalistické a nepresvedčivé pre absenciu akéhokoľvek odôvodnenia pre rozhodnutie právne relevantných skutočností.

30. Vo veci konajúce súdy v rozhodnutiach uviedli dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založili. Dostatočnosť a relevantnosť dôvodov sa týkala skutkovej, ako aj právnej stránky rozhodnutia. Rozhodnutie odvolacieho súdu je konzistentné a jeho argumenty podporujú príslušný záver.

31. Úlohou sťažovateľov bolo dovolanie vystavať argumentačne tak, že dovolací súd nebude mať pochybnosti o porovnávaných rozhodnutiach, ktorých rozdielnosť a odklon sa v dovolaní tvrdí. Vo vzťahu k odklonu musí ísť zároveň aj o ustálenú rozhodovaciu prax, pričom nemá ísť o bežnú rozhodovaciu činnosť, ale táto musí byť „povýšená“ na status ustálenej.

32. Vo vzťahu k právnym otázkam, ktoré dovolatelia vo svojom dovolaní a v ústavnej sťažnosti predkladajú na riešenie, najvyšší súd uvádza, že tieto nepredstavujú zásadné otázky v danej veci. Dovolací súd neodmietol odpovede na nastolené právne otázky z dôvodu, že ich je veľa, ale z dôvodu, že nejde o otázky pre rozhodnutie relevantné.

33. Otázka zásadnosti právnych otázok nevychádza zo zákonnej úpravy, ale z ustálenej súdnej praxe, podľa ktorej nie je potrebné dať odpoveď na všetky otázky, ktoré strana sporu vzniesla, ale len na tie, ktoré s podstatou sporu súvisia tak, že sú relevantné pre posúdenie veci a prijatie rozhodnutia.

34. Otázky zadané a označené sťažovateľmi ako právne otázky nie sú otázkami, na ktorých riešení odvolací súd založil svoje rozhodnutie, a nepovažujú sa za otázky zásadného právneho významu.

35. Dovolací súd nikdy netvrdil, žeby existovalo zákonné ustanovenie limitujúce počet otázok, ktoré je možné v dovolaní dovolaciemu súdu predložiť. Ani dovolací súd však nemusí dať odpovede na všetky otázky, ktoré strana predloží, ale len na tie, ktoré sú pre rozhodnutie vo veci podstatné.

36. V závere najvyšší súd sumarizuje, že konanie trvá celkom od roku 1994. Súdny vrátane dovolacieho súdu dali sťažovateľom konkrétne odpovede na otázky podstatné a relevantné pre rozhodnutie. Sťažovatelia neustále opakujú svoju argumentáciu, ktorá je však veľmi všeobecná a nevedie ku skutočnému a konštruktívnemu riešeniu sporu.

III.2. Vyjadrenie zúčastnených osôb:

37. Na výzvu ústavného súdu sa k ústavnej sťažnosti vyjadrila podaním doručeným 6. júla 2023 žalovaná 1 zastúpená spoločnosťou [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], v mene ktorej koná jej konateľ a advokát [REDAKOVANÉ], ktorá v kontexte namietanej arbitrárnosti pri vyhodnocovaní vady zmatečnosti najvyšším súdom zdôraznila, že v tomto smere ide o právnu otázku, ktorá je rôznymi súdnymi autoritami rozhodovaná rozdielne. Poukazuje v tomto smere na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 1 VCdo 2/2017, v ktorom sa konštatovalo, že nedostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia nezakladá prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP (obdobne rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 36/2020 a sp. zn. 8 Cdo 61/2019). Vo veci vedenej ústavným súdom pod sp. zn. I. ÚS 61/2019 bolo rovnako konštatované, že nedostatok riadneho odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia nezakladá vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP, vychádzajúc pritom zo zjednocujúceho stanoviska najvyššieho súdu R 2/2016.

38. Žalovaná 1 konštatuje, že s prihliadnutím na posúdenie súdneho konania ako celku nie je vôbec dané polemizovať s a zaoberať sa argumentáciou sťažovateľov, ktorí namietajú porušenie práv tvrdením o nedostatku odôvodnenia. Markantnú časť ústavnej sťažnosti tvorí opis doterajšej rozhodovacej činnosti, pričom sťažovatelia len opakujú právne argumenty,

ktoré boli podľa nich nesprávne posúdené a v súčasnosti sa prostredníctvom ústavnej sťažnosti snažia zmeniť správne a riadne odôvodnené rozhodnutia.

39. Žalovaná 1 nesúhlasí ani s tvrdením sťažovateľov, že najvyšší súd sa v napadnutom uznesení riadne nevysporiadal s dovolacím dôvodom nesprávneho právneho posúdenia veci. V konkrétnostiach zdôrazňuje, že v kontexte dovolania podaného podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP nedošlo k naplneniu všetkých nevyhnutných podmienok (formulovanie právnej otázky, uvedenie právneho posúdenia, ktoré sa pokladá za nesprávne, a uvedenie toho, v čom nesprávnosť spočíva).

40. Argumentáciu sťažovateľov týkajúcu sa správnej kvalifikácie ich otázok, ktoré údajne ešte neboli v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu riešené, považuje žalovaná 1 za irelevantnú.

41. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu podľa žalovanej 1 nevybočuje z ústavnoprávneho rámca, a preto navrhuje zamietnutie ústavnej sťažnosti.

42. Žalovaná 2 na výzvu vyjadriť sa k ústavnej sťažnosti v stanovenej lehote a ani do dňa meritórneho rozhodnutia ústavného súdu nereagovala.

III.3. Replika sťažovateľov:

43. Sťažovatelia doručili k vyjadreniam najvyššieho súdu a zúčastnenej osoby (žalovaná 1) repliku 4. augusta 2023.

44. K vyjadreniam zúčastnenej osoby argumentujú, že odvolanie a následne dovolanie obsahovalo výpočet nezodpovedaných otázok, pričom odvolacie a dovolacie dôvody sťažovatelia aj vyargumentovali jednak námietkami k vyhodnoteniu skutkového stavu, ako aj poukázaním na rozpor s konkrétnymi zákonnými ustanoveniami a konkrétnymi rozhodnutiami najvyšších súdnych autorít a Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“). Sťažovatelia teda namietajú, že rozhodnutie dovolacieho súdu nebolo odôvodnené vôbec alebo nedostatočne vo vzťahu k argumentom, ktoré boli pre rozhodnutie vo veci zásadné.

45. Sťažovatelia nesúhlasia s názorom zúčastnenej osoby, že otázky nie sú v dovolaní nastolené jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom. Zotrvávajú preto na dôvodoch uvádzaných v ústavnej sťažnosti.

46. K vyjadreniam najvyššieho súdu uvádzajú, že ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu nie je len súbor rozhodnutí, ale aj rozhodnutie, ktoré nebolo prekonané rozhodnutím, v ktorom by bol vyslovený iný názor.

47. K tvrdeniam najvyššieho súdu, že položené otázky neboli pre rozhodnutie vo veci podstatné, sťažovatelia zotrvávajú na svojom názore, že ak na riešení uvedených otázok súdy založili svoje rozhodnutia, učinili tak tieto otázky a argumenty sťažovateľov k nim zásadnými, na ktoré judikatúra ESLP vyžaduje špecifickú odpoveď.

48. Zo znenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP nevyplýva vymedzenie otázky zásadnosťou a ani všeobecnou zásadnosťou. Táto zásada nie je ani právne ukotvená, a preto ponecháva úvahu o tom, na ktoré otázky sa odpoveď hľadať a poskytovať bude a na ktoré nie, výlučne na posúdení jednotlivých senátov najvyššieho súdu bez jednoznačných zákonných pravidiel.

49. Sťažovatelia napádajú ústavnou sťažnosťou rozhodnutie, ktoré navrhujú zrušiť ako celok, t. j. aj vo vzťahu k trovám konania. Najvyšší súd v bode 35 napadnutého uznesenia poznamenal, že prípustnosť dovolania je vo vzťahu k trovám vylúčená v zmysle § 421 ods. 2 CSP. Poukazujú v tomto smere na rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 387/2019, I. ÚS 275/2018 a IV. ÚS 438/2021.

50. Ak je vyhodnotenie skutkového stavu nesprávne, neúplné a rozporné, zakladá vadu spôsobilú privodiť zrušenie rozhodnutia.

51. Na podklade uvedených skutočností sťažovatelia zotrvávajú na ústavnej sťažnosti v celom rozsahu.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

52. Ústavný súd v súlade s § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podaní najvyššieho súdu, sťažovateľov a zúčastnenej osoby (žalovaná 1), berúc do úvahy skutočnosti vyplývajúce z predmetného spisu vzťahujúceho sa na konanie, v ktorom bolo vydané napadnuté uznesenie najvyššieho súdu, dospel k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

53. Podstatou námietok sťažovateľov je arbitrárnosť napadnutého uznesenia najvyššieho súdu v kontexte vysporiadania sa najvyššieho súdu s argumentáciou odôvodňujúcou dovolacie dôvody zmätočnosti a nesprávneho právneho posúdenia veci.

54. V nadväznosti na sťažnostnú argumentáciu sťažovateľov ústavný súd v kontexte namietanej neústavnosti rozhodnutia dovolacieho súdu zdôrazňuje, že otázka posúdenia, či sú splnené podmienky, za ktorých sa môže v konkrétnej veci uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, nie do právomoci ústavného súdu (aj keď toto posúdenie najvyšším súdom je z hľadiska jeho ústavnej udržateľnosti preskúmateľné ústavným súdom v konaní o ústavnej sťažnosti). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy [čl. 124 a čl. 142 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“)] vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Otázka posúdenia prípustnosti dovolania je otázkou zákonnosti a jej riešenie samo osebe nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľa (II. ÚS 324/2010, II. ÚS 410/2016, II. ÚS 255/2018, IV. ÚS 362/2021), samozrejme, za predpokladu, že ide o riešenie ústavne udržateľné (m. m. IV. ÚS 494/2020, IV. ÚS 120/2023).

55. Do právomoci ústavného súdu nepatrí preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti

všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlniteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

56. Súčasťou práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo na prístup k súdu. Slovenská republika, ako aj všetky jej orgány verejnej moci majú pozitívny záväzok aktívnym spôsobom zabezpečiť, aby práva a slobody garantované jej právnym poriadkom neboli oprávneným subjektom pod jej jurisdikciou len formálne garantované, ale aby tieto práva a slobody boli „prakticky a efektívne“ dosiahnuteľné. Z konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že do obsahu práva na spravodlivé súdne konanie patrí aj ochrana, ktorá sa strane sporu poskytuje v konaní o opravných prostriedkoch. Ak strana sporu splní predpoklady vyžadované zákonom na poskytnutie ochrany v opravnom konaní, všeobecný súd jej túto ochranu musí poskytnúť (napr. II. ÚS 78/05, II. ÚS 249/05).

57. Rešpektujúc judikatúru EŠLP, ústavný súd vo svojej ustálenej judikatúre neustále pripomína, že jedným z kľúčových princípov spravodlivého súdneho konania, ako ich garantuje čl. 6 ods. 1 dohovoru, je aj právo na náležité súdne odôvodnenie rozhodnutia. Jeho obsahom je právo účastníka konania, resp. sporovej strany na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré preskúmateľným spôsobom, jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Princíp spravodlivosti („fairness“) pritom zaväzuje súdy, aby pre svoje rozhodnutia poskytli dostatočné a relevantné dôvody (napr. III. ÚS 135/04, III. ÚS 198/05, III. ÚS 34/07). Potreba náležité odôvodniť súdne rozhodnutie je daná tiež vo verejnom záujme, pretože je jednou zo záruk, že výkon spravodlivosti nie je arbitrárny, neprehľadný a že rozhodovanie súdu je kontrolovateľné verejnosťou (IV. ÚS 296/09).

58. V neposlednom rade je pre ústavnú akceptovateľnosť odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyhnutné aj to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým všeobecný súd na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z toho, že práve tieto súdy majú poskytovať v súdnom konaní materiálnu ochranu zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov strán v konaní (m. m. IV. ÚS 1/02, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09).

59. Podľa doterajšej judikatúry ústavného súdu z čl. 13 dohovoru vyplýva pre fyzické osoby a právnické osoby procesné právo akcesorickej povahy mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom v prípade porušenia ostatných ľudských práv chránených dohovorom (II. ÚS 566/2013).

60. Na podklade uvedených premís ústavný súd preskúmal ústavnou sťažnosťou napadnuté uznesenie najvyššieho súdu, ako aj postup predchádzajúci jeho vydaniu, pričom dospel k záveru o opodstatnenosti časti argumentácie sťažovateľov.

61. Sťažovatelia predovšetkým namietajú arbitrárnosť v kontexte vady zmätočnosti, a to nevyhodnotením námietky nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu. Za odopretie spravodlivosti považujú konštatovanie procesnej neprípustnosti dovolania, ak sa namieta nedostatok

odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu a neodpovedanie odvolacieho súdu na argumenty strán v spore, ktoré sú pre rozhodnutie vo veci podstatné. Námieta sťažovateľov je opodstatnená.

62. Najvyšší súd pri skúmaní, či došlo k namietanej vade zmätočnosti, konštatoval, že jej hlavnými znakmi sú zásah súdu do práva na spravodlivý proces (i) a nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia (ii). Následne v podstatnom v napadnutom uznesení k pojmu nesprávny procesný postup, ktorý je *conditio sine qua non* pre záver o tom, že k vade zmätočnosti došlo, zdôraznil v bode 17.3, že tento nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahnutím na faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť. Konštatoval, že postupom súdu možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku. V bode 21 napadnutého uznesenia však následne vyvodil, že rozhodnutie odvolacieho súdu nemožno považovať za nepreskúmateľné ani neodôvodnené a prípustnosť dovolania nezakladá ani podľa dovolateľov prijatý nadbytočný výrok odvolacieho súdu o nedotknutí sa odvolaním nenapadnutých výrokov.

63. Okrem zjavne chýbajúcej racionality medzi premisou, podľa ktorej pod pojem nesprávny procesný postup súdu nemožno vzťahovať samotné rozhodnutie súdu, a záverom o tom, že dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nie je nepreskúmateľné a neodôvodnené, ústavný súd konštatuje, že samotná premisa uplatňovaná najvyšším súdom v dovolacom konaní z ústavnoprávneho hľadiska neobstojí. Ústavný súd už totiž judikoval, že pri posudzovaní intenzity pochybenia odvolacieho súdu v rámci dovolacieho konania je nevyhnutné chápať právo na spravodlivý proces komplexne a jeho porušenie normované v § 420 písm. f) CSP ako porušenie práva na spravodlivý proces v ktoromkoľvek jeho prvku, zahŕňajúc do procesného postupu súdu aj jeho rozhodnutie a všetky atribúty práva na spravodlivý proces spájajúce sa so súdnym rozhodnutím, t. j. aj atribút riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia (m. m. II. ÚS 120/2020, I. ÚS 570/2020).

64. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napríklad o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa k všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní a pod. (pozri k tomu uznesenie najvyššieho súdu č. k. 6 Cdo 155/2017 z 25. októbra 2017, m. m. I. ÚS 570/2020, IV. ÚS 58/2021, IV. ÚS 88/2023). V prípade, že nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá prípustnosť a dôvodnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP (uznesenie najvyššieho súdu č. k. 9 Cdo 277/2021 z 30. novembra 2022).

65. Ústavný súd už rovnako prezentoval názor, že nedostatočná kvalita súdneho rozhodnutia, ktorého odôvodnenie nezodpovedá procesným požiadavkám práva na spravodlivý proces, môže byť predmetom dovolacieho prieskumu v rámci uplatneného dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP (m. m. IV. ÚS 154/2020, IV. ÚS 447/2020, I. ÚS 570/2020).

66. Recentné názory judikované v súvislosti s požiadavkou na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia najvyšším súdom, ako aj ústavným súdom preto vyvracajú tvrdenia zúčastnenej osoby (k tomu pozri bod 37 tohto nálezu) o tom, že by išlo o právnu otázku, ktorá by bola rôznymi súdnymi autoritami rozhodovaná rozdielne.

67. V tomto ponímaní preto neobstojí ani odkaz najvyššieho súdu na judikát R 111/1998 (bod 15 tohto nálezu), podľa ktorého sa nepreskúmateľnosťou neodníma účastníkovi možnosť konať pred súdom, a teda sa ňou ani nezakladá prípustnosť dovolania. Judikát najvyššieho súdu mal svoje opodstatnenie v čase svojho prijatia, keďže vychádzal z právnej úpravy Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), ktorá rozlišovala medzi vadou zmätočnosti a tzv. inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Judikát R 111/1998 bol následne nahradený judikátom R 2/2016, ktorý riešil konkurenciu medzi dvomi dovolacími dôvodmi rovnako v čase účinnosti Občianskeho súdneho poriadku, a to či je nedostatočné odôvodnenie vadou zmätočnosti a je teda dovolacím dôvodom podľa § 241 ods. 2 písm. a) OSP a prípustnosť dovolania z tohto dôvodu je daná proti „každému“ rozhodnutiu (§ 237 OSP) alebo či ide o druhý dovolací dôvod, a teda „len“ o inú vadu podľa § 241 ods. 2 písm. b) OSP, kde je prípustnosť „obmedzená“ podmienkami podľa § 238 a § 239 OSP. Tento konflikt však v súčasnej právnej úprave už nerezonuje, keďže Civilný sporový poriadok už nepozná „inú vadu konania“ ako dovolací dôvod. Súčasná právna úprava v § 420 písm. f) CSP upravuje tento dôvod zmätočnosti inak a posun v jeho vnímaní bol zo strany ústavného súdu naznačený už v nálezoch č. k. II. ÚS 559/2018 z 13. marca 2020 a č. k. IV. ÚS 314/2020 z 1. júla 2020 (publikovaný v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky pod č. 69/2020).

68. Ústavný súd preto vo vzťahu k tejto sťažnostnej námietke uzatvára, že postup právneho posudzovania prípustnosti a dôvodnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP a jeho odôvodnenie sú protirečivé a ústavne neudržateľné, keďže v rozpore s recentnou rozhodovacou činnosťou ústavného súdu nechápu právo na spravodlivý proces komplexne a jeho porušenie normované v § 420 písm. f) CSP ako porušenie práva na spravodlivý proces v ktoromkoľvek jeho prvku, zahŕňajúc do procesného postupu súdu aj jeho rozhodnutie a všetky atribúty práva na spravodlivý proces spájajúce sa so súdnym rozhodnutím – zahŕňajúc aj požiadavku na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Táto požiadavka v zmysle judikatúry ESLP nevyžaduje, aby na každý argument strany bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Georgiadis proti Grécku, rozsudok z 29. 5. 1997, Higgins proti Francúzsku, rozsudok z 19. 2. 1998). Z práva na spravodlivý súdny proces vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska proti Švajčiarsku, rozsudok z 29. 4. 1993, II. ÚS 410/06).

69. Keď sa konajúci súd rozhodujúci o opravnom prostriedku sťažovateľa nevysporiada s právne relevantnou argumentáciou sťažovateľa adekvátne a preskúmateľne alebo nekonštatuje irelevantnosť jeho právnej argumentácie, poruší právo na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (m. m. III. ÚS 402/08, IV. ÚS 279/2018).

70. Z už uvedeného preto rezultuje záver, že postup najvyššieho súdu v napadnutom konaní je výsledkom ústavne neudržateľného právneho posúdenia procesnej otázky prípustnosti dovolania. Odmietnutie dovolania sťažovateľov je výsledkom zjavnej chyby právneho posúdenia otázky prípustnosti dovolania podaného z dôvodu existencie vady zmätočnosti, čo odôvodňuje záver, že súdna ochrana nebola sťažovateľom najvyšším súdom poskytnutá v zákonom – Civilným sporovým poriadkom predpokladanej kvalite, čo viedlo ústavný súd k vysloveniu porušenia práva sťažovateľov na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

71. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu síce konštatuje záver o tom, že dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nie je nepreskúmateľné, no tento záver relevantným odôvodnením nepodporuje. Odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktorému chýba akékoľvek vysporiadanie sa s argumentáciou strany v konaní, nenapĺňa atribúty rozhodnutia spravodlivého a presvedčivého, teda takého, ktoré by bolo možné považovať za rozhodnutie zabezpečujúce spravodlivú ochranu práv a oprávnených záujmov v konaní. Z uvedeného dôvodu treba prisvedčiť argumentácii sťažovateľov o tom, že uvedený záver formuluje najvyšší súd vo všeobecnej rovine bez akejkoľvek konkretizácie s prihliadnutím na výhrady uvádzané sťažovateľmi.

72. Nezohľadnením požiadaviek konkrétneho odôvodnenia, ktorým by sa najvyšší súd vysporadúval s námietkami prezentovanými v dovolaní sťažovateľmi, a teda aj absencia aplikácie právnych záverov ustálenej judikatúry ESLP týkajúcich sa požiadaviek na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia robia napadnuté uznesenie najvyššieho súdu nepresvedčivým a ústavne neudržateľným.

73. Ústavná neudržateľnosť právneho posúdenia prípustnosti dovolania podaného podľa § 420 písm. f) CSP, ako aj nezohľadnenie požiadaviek konkrétneho odôvodnenia, ktorým by sa najvyšší súd vysporiadal s námietkami prezentovanými v dovolaní sťažovateľmi, rezultujú do záveru o tom, že napadnutým uznesením najvyššieho súdu a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, došlo k porušeniu práva sťažovateľov na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

74. Vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd rozhodol o tom, že napadnutým uznesením najvyššieho súdu a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, bolo porušené právo sťažovateľov podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (§ 133 ods. 2 prvá veta zákona o ústavnom súde), rozhodol zároveň aj o zrušení napadnutého uznesenia najvyššieho súdu a vrátení veci najvyššiemu súdu na ďalšie konanie tak, ako to je uvedené v bode 2 výroku tohto nálezu [§ 133 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde].

75. Ústavný súd neskúmal opodstatnenosť sťažovateľmi namietaného porušenia práva podľa čl. 13 dohovoru, pretože po zrušení napadnutého uznesenia najvyššieho súdu a vrátení veci na ďalšie konanie bude najvyšší súd povinný preskúmať dovolanie sťažovateľov opätovne, čím vznikne priestor na realizáciu účinného prostriedku nápravy v zmysle uvedeného článku dohovoru.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd tejto časti ústavnej sťažnosti sťažovateľov nevyhovel (bod 4 výroku tohto nálezu).

76. Záver ústavného súdu v kontexte namietanej vady zmätočnosti a zrušenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu neprejudikujú záver najvyššieho súdu k prípustnosti a dôvodnosti dovolania podaného podľa § 420 písm. f) CSP.

77. V súlade s § 134 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde je najvyšší súd po vrátení veci na ďalšie konanie povinný ju znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu predovšetkým v súvislosti s nevyhnutnosťou chápať právo na spravodlivý proces komplexne a jeho porušenie normované v § 420 písm. f) CSP ako porušenie práva na spravodlivý proces v ktoromkoľvek jeho prvku, zahŕňajúc do procesného postupu súdu aj jeho rozhodnutie a všetky atribúty práva na spravodlivý proces spájajúce sa so súdnym rozhodnutím, t. j. aj s požiadavkou na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktorá v sebe zahŕňa povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami a argumentmi s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie.

78. Ústavný súd sa nezaoberal argumentmi sťažovateľov, ktorými atakovali arbitrárnosť odôvodnenia napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu v súvislosti s dovolacím dôvodom nesprávneho právneho posúdenia s výhradou, že rozhodovanie o (ne)ústavnosti relevantnej časti napadnutého uznesenia najvyššieho súdu stratilo nateraz svoje opodstatnenie.

79. Keďže prípadný výsledok posúdenia dovolacieho dôvodu podaného podľa § 420 písm. f) CSP môže mať vplyv na posúdenie argumentácie sťažovateľov v kontexte dovolacieho dôvodu nesprávneho právneho posúdenia, ústavný súd napadnuté uznesenie najvyššieho súdu zrušil ako celok. Úlohou najvyššieho súdu bude rozhodnúť vo veci dovolania opätovne.

80. Už len pre úplnosť ústavný súd konštatuje, že argumentáciou týkajúcou sa časti napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu, ktorou sa najvyšší súd vyjadruje k námietke sťažovateľov o tom, že chýba výrok rozhodnutia odvolacieho súdu o trovách dovolacieho konania (bod 49 tohto nálezu), sa nezaoberal s výhradou, že v konaní o ústavnej sťažnosti je v zmysle § 45 zákona o ústavnom súde viazaný (aj) dôvodmi uvedenými v návrhu na začatie konania. Argumentácia sťažovateľov pritom nebola súčasťou tej, ktorú vzniesli v návrhu na začatie konania (ústavnej sťažnosti), ale až súčasťou repliky sťažovateľov, čo vylučuje možnosť ústavného súdu sa touto argumentáciou zaoberať.

V.

Trovy konania

81. Ústavný súd priznal sťažovateľom (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 1 051,74 eur v súlade s vyhláškou Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

82. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľov ústavný súd vychádzal z § 11 ods. 3 vyhlášky. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2023 je v sume 208,67 eur, po znížení pri zastupovaní dvoch a viacerých sťažovateľov o 50 % z tejto sumy predstavuje sumu 104,34 eur podľa § 13 ods. 2 vyhlášky. Hodnota režijného paušálu je v sume

12,52 eur za každý (spoločný) úkon právnej služby (§ 16 ods. 3 vyhlášky). Sťažovateľom tak vznikol nárok na náhradu trov konania za tri úkony právnej služby uskutočnené v roku 2023 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti a replika k vyjadreniam najvyššieho súdu a zúčastnenej osoby). Celková suma náhrady trov konania tak predstavuje sumu 1 051,74 eur (bod 3 výroku tohto nálezu).

83. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je najvyšší súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľov (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označenej v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

VI.

84. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. septembra 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu